

Ύλη διαγωνίσματος στο μάθημα της Γεωλογίας-Γεωγραφίας Β' Γυμνασίου για το δεύτερο τετράμηνο

Μάθημα 12:

Σελίδα 46:

«Οι θάλασσες που βρέχουν την Ευρώπη μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες: στις βαθιές θάλασσες, οι οποίες δημιουργήθηκαν από τη γεωτεκτονική δραστηριότητα (Μεσόγειος, Μαύρη Θάλασσα), και στις αβαθείς θάλασσες, οι οποίες δημιουργήθηκαν όταν έλιωσαν οι παγετώνες και τα νερά κάλυψαν μεγάλες περιοχές της Ευρώπης, που έως τότε ήταν ξηρά (Αδριατική, Βαλτική, Βόρεια Θάλασσα κ.ά.).»

Σελίδα 47:

«Λόγω του έντονου οριζόντιου διαμελισμού της Ευρώπης, σχεδόν το 30% του εδάφους της αποτελείται από χερσονήσους, το 7% του εδάφους της αποτελείται από νησιά, ενώ η ακτογραμμή της έχει το τεράστιο μήκος των 80.000 χιλιομέτρων περίπου.»

«Ο ελληνικός, ο γερμανικός και ο νορβηγικός εμπορικός στόλος είναι οι τρεις πρώτοι στόλοι της Ευρώπης με κριτήριο την πλοιοκτησία.»

«Η ρύπανση από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (όπως π.χ. τα ναυάγια των πετρελαιοφόρων που ρυπαίνουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα με εκατοντάδες χιλιάδες τόνους πετρέλαιο) και η υπεραλίευση (που οδηγεί στον αφανισμό πολλά είδη θαλάσσιας πανίδας) είναι δύο από τους σημαντικότερους κινδύνους για τις θάλασσες που βρέχουν την Ευρώπη.»

Μάθημα 14:

Σελίδα 50:

«Στο σημείο του πλανήτη όπου συναντώνται η δυτική Ασία, η βόρεια Αφρική και η νότια Ευρώπη βρίσκεται μια στενόμακρη λωρίδα θάλασσας. Είναι η Μεσόγειος, η θάλασσα που βρέχει τις ακτές της χώρας μας. Παρατηρώντας τη Μεσόγειο στον χάρτη διαπιστώνουμε ότι αποτελεί μια σχεδόν κλειστή θάλασσα. Η επικοινωνία της με άλλες γειτονικές θάλασσες επιτυγχάνεται με τρία πολύ μικρά ανοίγματα. Τα δύο από αυτά είναι φυσικά (ο Πορθμός του Γιβραλτάρ στον Ατλαντικό Ωκεανό και τα Στενά του Ελλησπόντου-Βοσπόρου στη Μαύρη Θάλασσα), ενώ το τρίτο άνοιγμα (η Διώρυγα του Σουέζ προς την Ερυθρά Θάλασσα) είναι ανθρώπινο έργο. Πρόκειται για μια σχετικά βαθιά θάλασσα, της οποίας το μέγιστο βάθος (περίπου 5.100 μέτρα) συναντάται στο νότιο Ιόνιο Πέλαγος, στα νησιά Οινούσες.»

«Τα πέντε μεγαλύτερα μεσογειακά νησιά είναι, κατά σειρά, η Σικελία, η Σαρδηνία, η Κύπρος, η Κορσική και η Κρήτη.»

Σελίδα 51:

«Στην περιοχή της Μεσογείου επι- κρατεί ιδιαίτερος τύπος εύκρατου κλί- ματος, το μεσογειακό κλίμα, το οποίο χαρακτηρίζεται από ήπιους χειμώνες και ξηρά, ζεστά καλοκαίρια. Οι βροχές είναι λιγοστές και πέφτουν κυρίως το φθινόπωρο και τον χειμώνα. Φυτά όπως η ελιά, το αμπέλι, το σιτάρι, τα εσπεριδοειδή ευδοκούν σ' αυτόν τον τύπο κλίματος. Ειδικά η ελιά είναι το πιο χαρακτηριστικό με- σογειακό φυτό. Η Μεσόγειος βρίσκεται κοντά στην τροπική ζώνη. Δέχεται τα νερά πολλών ποταμών (περίπου 500), ακόμη

και του Νείλου, του μεγαλύτερου σε μήκος ποταμού του κόσμου, όμως η παροχή νερού όλων αυτών των ποταμών είναι πολύ μικρή».

Μάθημα 18

Σελίδα 64:

«Η Πίνδος αποτελεί το τμήμα των Ελληνίδων Οροσειρών από τα ελληνοαλβανικά σύνορα έως τον Κορινθιακό Κόλπο και χωρίζεται σε Βόρεια και Νότια Πίνδο. Η οροσειρά της Πίνδου είναι η ραχοκοκαλιά της ηπειρωτικής Ελλάδας και εκτείνεται στο δυτικό τμήμα της χώρας μας, ακολουθώντας τις ακτές του Ιονίου, με κατεύθυνση ΒΔ-ΝΑ. Στην πραγματικότητα η Πίνδος δεν είναι μία αλλά περισσότερες οροσειρές, που εκτείνονται παράλληλα η μία προς την άλλη σε μήκος περίπου 150 χιλιομέτρων, με πλάτος περίπου 50 χιλιόμετρα. Η ψηλότερη κορυφή της Πίνδου είναι στο όρος Σμόλικας (2.637 μέτρα), που είναι το δεύτερο ψηλότερο ελληνικό βουνό»

Μερικά από τα ψηλότερα ελληνικά βουνά: Σμόλικας, Γράμος, Γκίονα, Βαρδούσια, Τζουμέρκα, Παρνασσός.

«Η Ροδόπη είναι οροσειρά της νοτιοανατολικής Βαλκανικής Χερσονήσου και αποτελεί συνέχεια της οροσειράς του Αίμου. Εκτείνεται στη νότια Βουλγαρία και τη βορειοανατολική Ελλάδα με κατεύθυνση Δ-Α. Έχει μήκος 200 περίπου χιλιομέτρων, πλάτος 100 περίπου χιλιομέτρων και αποτελεί φυσικό σύνορο για τις δύο χώρες.»

«Ο Όλυμπος, με μέγιστο υψόμετρο 2.917 μέτρα, είναι το ψηλότερο ελληνικό βουνό. Δεν ανήκει σε κάποια από τις δύο προηγούμενες οροσειρές και βρίσκεται στα όρια της Θεσσαλίας με τη Μακεδονία. Χωρίζεται σε δύο μεγάλα τμήματα, τον Πάνω Όλυμπο και τον Κάτω Όλυμπο.»

Μάθημα 23:

Σελίδες 78-79:

«Η πατρίδα μας είναι χώρα κυρίως ορεινή και μικρή σε έκταση, ενώ η οροσειρά της Πίνδου κυριαρχεί στον ηπειρωτικό κορμό της. Στη δυτική πλευρά της και στην Πίνδο οι βροχοπτώσεις είναι αρκετές και γι' αυτό πολλά ποτάμια, μεταξύ αυτών και τα μεγαλύτερα της χώρας μας, έχουν τις πηγές τους σ' αυτή την περιοχή.»

Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά των ποταμών της Ελλάδας είναι τα εξής: «1. Έχουν μικρό μήκος, 2. Έχουν εποχική ροή, 3. Έχουν μικρή παροχή νερού, εξαιτίας του χαμηλού ύψους βροχής που δέχεται γενικά η χώρα μας, με εξαίρεση τη δυτική πλευρά της, 4. Είναι ορμητικά, διότι το ανάγλυφο της χώρας είναι ορεινό, 5. Προκαλούν μεγάλη διάβρωση, εξαιτίας της ορμητικότητάς τους, της μεγάλης κλίσης των εδαφών, της καταστροφής της δασοκάλυψης από τις πυρκαγιές και του είδους των πετρωμάτων της οροσειράς της Πίνδου.»

«Η διάβρωση κοντά στις πηγές των ποταμών δημιουργεί υλικά που μεταφέρονται στις εκβολές τους (προσχώσεις) και αποτίθενται στα λιμάνια που βρίσκονται κοντά σ' αυτές, σχηματίζοντας νέα στεριά σε βάρος της θάλασσας, διαμορφώνοντας όμως παράλληλα και πολύτιμους υγρότοπους για σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας.»

« Τα μεγαλύτερα ελληνικά ποτάμια είναι ο Αλιάκμονας, ο Αχελώος, ο θεσσαλικός Πηνειός, ο Έβρος και ο Νέστος» «Οι λίμνες της χώρας μας είναι λιγοστές και με μικρή επιφάνεια. Η μεγαλύτερη ελληνική φυσική λίμνη είναι η Τριχωνίδα και η μεγαλύτερη τεχνητή είναι η Λίμνη Κρεμαστών.»

Μάθημα 24

Να γνωρίζετε τους τύπους βλάστησης και τις περιγραφές τους από τον σχετικό πίνακα (τούντρα, τσίγκα, φυλλοβόλα-μεικτά, στέπες, μεσογειακή και ορεινή). Στη χώρα μας ο τύπος βλάστησης που επικρατεί είναι κυρίως η μεσογειακή, η οποία εκτείνεται σε υψόμετρο έως 500 μέτρων. Όταν επικρατούν τα πουρνάρια, οι αριές κ.ά., η βλάστηση ονομάζεται μακία. Όταν επικρατούν το θυμάρι, η ρίγανη κ.ά., ονομάζεται φρυγανική. Υπάρχουν επίσης δάση φυλλοβόλων και κωνοφόρων δέντρων.

Μάθημα 25:

Σελίδα 86:

«Η ευρωπαϊκή ήπειρος κατοικήθηκε από τα πανάρχαια χρόνια (γι' αυτό αποκαλείται και «γηραιά»). Στο έδαφός της αναπτύχθηκαν πολλοί πολιτισμοί, όπως ο αρχαιοελληνικός, ο ρωμαϊκός, ο βυζαντινός, ο σύγχρονος τεχνολογικός. Το καλό κλίμα της και οι πλούσιοι φυσικοί πόροι (νερό, εύφορο έδαφος, δάση, πλωτά ποτάμια, πλούσιο υπέδαφος, εκτεταμένες πεδιάδες) την έκαναν ελκυστική για πολλούς λαούς, οι οποίοι διεκδίκησαν χώρο και πλούτο, γεγονός που οδήγησε συχνά στο παρελθόν σε πολέμους και συμμαχίες. Έτσι, με το πέρασμα του χρόνου προέκυψαν τα κράτη της Ευρώπης, τα οποία σήμερα είναι 46.»

Σελίδα 87:

«Γενικά, τα κράτη της ευρωπαϊκής ηπείρου χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη ανάπτυξη της βιομηχανικής παραγωγής και του εμπορίου τους, καθώς και από τα πολύ αναπτυγμένα δίκτυα μεταφορών και επικοινωνιών που διαθέτουν. Οι κάτοικοί τους διακρίνονται για τον μεγάλο μέσο όρο ζωής (προσδόκιμο όριο ζωής), τον υψηλό βαθμό μόρφωσης (παράλληλα με τα πολύ χαμηλά ποσοστά αναλφαριθμητισμού) και το καλό επίπεδο ιατρικής περίθαλψης.»

«Με βάση τα οικονομικά δεδομένα μπορούμε να διακρίνουμε στην Ευρώπη τρεις μεγάλες ομάδες κρατών: 1. Τις πολύ αναπτυγμένες και ισχυρές οικονομικά χώρες, οι οποίες βρίσκονται κυρίως στη βόρεια, τη βορειοδυτική και τη δυτική Ευρώπη. Σ' αυτές ωστόσο εντάσσονται και η Ελβετία, η Αυστρία και η Ιταλία. 2. Τις αναπτυγμένες χώρες, οι οποίες ακολουθούν πορεία εξομίωσης με τις ισχυρότερες και βρίσκονται κυρίως στον ευρωπαϊκό νότο (εδώ ανήκει και η χώρα μας). Σ' αυτές ωστόσο εντάσσεται και η Ιρλανδία. 3. Τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, με αρκετά οικονομικά προβλήματα ακόμη, οι οποίες βρίσκονται στην ανατολική Ευρώπη και τη Βαλκανική Χερσόνησο.»

Μάθημα 26:

Σελίδα 92: «Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ομοσπονδία, όπως οι Η.Π.Α., ούτε είναι απλώς ένας οργανισμός συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, όπως ο Ο.Η.Ε.»

«Παρά το γεγονός ότι η Ε.Ε. δεν αποτελεί κρατική οντότητα, εντούτοις έχει θεσμικά όργανα οι αποφάσεις των οποίων δεσμεύουν πολίτες και κράτη-μέλη. Στους τομείς αρμοδιότητας της Ένωσης η κοινοτική νομοθεσία υπερισχύει της εθνικής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι το ανώτατο όργανο της Ευρωπαϊκής

Ένωσης. Αποτελείται από τους αρχηγούς των κρατών και των κυβερνήσεων. Το σύνολο των νομικών πράξεων και των πολιτικών διαμορφώνεται κατά κύριο λόγο μέσα στο «θεσμικό τρίγωνο» που σχηματίζεται από τα εξής τρία βασικά όργανα της Ε.Ε.: 1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν), τα μέλη της οποίας (επίτροποι) διορίζονται για περίοδο 5 ετών. 2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο εκλέγεται άμεσα κάθε 5 χρόνια από τους πολίτες 3. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο Υπουργών), στο οποίο μετέχει από ένας αντιπρόσωπος κάθε κράτους- μέλους σε επίπεδο υπουργών»

Μάθημα 27:

Σελίδα 95:

Επιτεύγματα Ε.Ε.: «1. Η απουσία πολεμικών συγκρούσεων ανάμεσα στα κράτη-μέλη της, 2. Η κατάργηση της θανατικής ποινής, 3. Τα σύνορα στην ενωμένη Ευρώπη έχουν καταργηθεί και επομένως οι ευκαιρίες που παρέχονται στους πολίτες της, με τη δημιουργία μιας τεράστιας ενιαίας εσωτερικής αγοράς, 4. Η χρήση κοινού νομίσματος, του ευρώ, αρχικά (το 2002) από τα 12 κράτη-μέλη και στη συνέχεια (από το 2008) από τα 15 κράτη-μέλη που συγκροτούν τη «ζώνη του ευρώ» διευκολύνει τις συναλλαγές των πολιτών της, αφού αυτοί μπορούν να τα- ξιδεύουν στην Ε.Ε. χρησιμοποιώντας ένα μόνο νόμισμα ή να συγκρίνουν τις τιμές ίδιων προϊόντων στα διαφορετικά κράτη κτλ»

«Προβλήματα Ε.Ε.: «1. Τα εκατομμύρια ανέργων και κυρίως νέων, όπως και οι εκατοντάδες χιλιάδες αστέγων σε όλα τα κράτη της Ένωσης. 2. Η χρήση, σε μεγάλο ποσοστό, ρυπογόνων μορφών ενέργειας (π.χ. πετρέλαιο) για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των κρατών-μελών της Ε.Ε., που επιβαρύνει το περιβάλλον και επιταχύνει τις κλιματικές αλλαγές.» «Μέλος της Ε.Ε. είναι από το 1981 και η Ελλάδα. Με την ένταξή της στην Ένωση η Ελλάδα, μεταξύ άλλων: 1 Ενίσχυσε αποτελεσματικά την αμυντική και τη διπλωματική θέση της. 2. Εξασφάλισε (μέσω της συνεχούς χρηματοδότησης από την Ε.Ε.) την απαραίτητη οικονομική στήριξη για την αποκατάσταση των παλαιών και την κατασκευή νέων βασικών υποδομών (οδικών αξόνων όπως π.χ. της Εγνατίας Οδού, σχολείων, λιμανιών, αεροδρομίων, τηλεπικοινωνιακών δικτύων κ.ά.).»

Μάθημα 28:

Σελίδα 99:

«Για την καλύτερη διοίκηση των διάφορων περιοχών της η Ελλάδα έχει διαιρεθεί σε 13 διοικητικές περιφέρειες με κριτήρια οικονομικά, κοινωνικά, αναπτυξιακά κτλ.» Ωστόσο, η χώρα μας, για λόγους ιστορικούς και γεωγραφικούς, έχει διαιρεθεί και σε 9 περιοχές που ονομάζονται γεωγραφικά διαμερίσματα. Τα όρια των γεωγραφικών διαμερισμάτων δε συμπίπτουν πάντα με τα όρια των διοικητικών περιφερειών. Εκτός από τις 13 διοικητικές περιφέρειες, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση τοπικών ζητημάτων η Ελλάδα διαιρείται διοικητικά σε: 1). 51 μικρότερα τμήματα που ονομάζονται νομοί. 2) δήμους και κοινότητες, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). 3) Μία αυτοδιοικούμενη περιοχή, το Άγιο Όρος

Μάθημα 30:

Σελίδα 104-105:

«Πρώτο χαρακτηριστικό του ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι η μεγάλη μέση πληθυσμιακή πυκνότητά του σε σχέση με αυτήν των άλλων ηπείρων. Η πυκνότητα του πληθυσμού μιας χώρας εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι το κλίμα, η απόσταση από τη θάλασσα, το υψόμετρο, το είδος του εδάφους, η ύπαρξη γλυκού νερού, το πλούσιο υπέδαφος, οι πόλεμοι κ.ά.»

«Δεύτερο χαρακτηριστικό του πληθυσμού όλων των ευρωπαϊκών χωρών είναι η αστικοποίηση, δηλαδή η συγκέντρωση του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού στις πόλεις.»

«Τρίτο χαρακτηριστικό του ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι το έντονο δημογραφικό πρόβλημα. Η Ευρώπη αποτελεί την περιοχή του πλανήτη όπου γεννιούνται τα λιγότερα παιδιά. Ωστόσο, παράλληλα με τη μείωση των γεννήσεων, αυξάνεται ο μέσος όρος διάρκειας ζωής των Ευρωπαίων, αποτέλεσμα της οικονομικής ευημερίας και της προόδου της ιατρικής και της φαρμακολογίας.»

«Τέταρτο χαρακτηριστικό του ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι η μετανάστευση. Το έντονο δημογραφικό πρόβλημα του συνόλου σχεδόν των χωρών της Ευρώπης έχει δημιουργήσει την ανάγκη εισαγωγής εργατικού δυναμικού από άλλες ηπείρους (μετανάστες).»

*** Επιπλέον:**

1. Να γνωρίζετε τι είναι η πυκνότητα πληθυσμού και ποια η διαφορά της από τον πληθυσμό ώστε να μπορείτε να απαντήσετε σε ερώτημα άσκησης για σύγκριση αραιοκατοικημένων και πυκνοκατοικημένων περιοχών.

2. Να γνωρίζετε τους χάρτες 28.1 και 28.2 στη σελίδα 97 ώστε αν σας δοθεί ένας χάρτης με ονόματα περιφερειών ή διαμερισμάτων να μπορείτε να συμπληρώσετε με περιφέρεια/διαμέρισμα που λείπει.

3. Να μπορείτε να τοποθετήσετε σε χάρτη (αν σας δοθεί) τα έξι είδη βλάστησης όπως αυτά εμφανίζονται στον χάρτη 24.1.